

SAŽETAK

Strategijom upravljanja vodama definirani su legislativni, organizacijski, financijski, tehnički, znanstvenoistraživački i informatički okviri djelovanja vodnoga gospodarstva u sadašnjim društveno-gospodarskim okolnostima pristupnoga procesa Republike Hrvatske Europskoj uniji, te u budućim okolnostima punopravnoga članstva. Ona vrijedi sve dok su na snazi pretpostavke pod kojima je donesena, uz uvažavanje razdoblja pravne prilagodbe do kraja 2008. godine i trajanja dva petnaestogodišnja investicijska ciklusa do kraja 2038. godine.

Provedene analize postojećega stanja i razvojnih potreba pokazale su da Hrvatska raspolaže dovoljnim količinama vode za svoje potrebe, te da vodni resursi svojom količinom i kakvoćom nisu ograničavajući čimbenik gospodarskoga razvoja. No, zbog izražene vremenske i prostorne neravnomjernosti vodnog režima, učinkovito i ekološki prihvatljivo upravljanje vodama zahtijeva sustavna ulaganja u razvoj i redovita održavanja funkcionalnosti vodnogospodarskih sustava. Analize su također pokazale da je zbog dijelom nesanimiranih ratnih šteta, te zbog duljeg razdoblja nedovoljnih ulaganja u razvoj i redovita održavanja zaštitnih sustava u znatnoj mjeri smanjena sigurnost stanovništva i dobara na mnogim područjima koja su potencijalno izložena poplavama.

Temeljni cilj ove Strategije jest postizanje cjelovitog i usklađenog vodnog režima na državnom teritoriju i na svakom od četiriju vodnih područja, što uključuje:

- osiguranje dovoljnih količina kvalitetne pitke vode za vodoopskrbu stanovništva,
- osiguranje potrebnih količina vode odgovarajuće kakvoće za različite gospodarske namjene,
- zaštitu ljudi i materijalnih dobara od poplava i drugih oblika štetnoga djelovanja voda,
- postizanje i očuvanje dobrog stanja voda zbog zaštite vodnih i o vodi ovisnih ekosustava.

Strateški cilj zaštite od poplava i drugih oblika štetnoga djelovanja voda jest dostizanje funkcionalnosti sustava zaštite od poplava na vodama I. i II. reda do razine od oko 87% do kraja 2023. godine i do 100% do kraja 2038. godine. Cilj će se ostvariti postupnom provedbom sanacijskih i rekonstrukcijskih radova, te realizacijom razvojnih projekata. Dovođenje detaljne kanalske mreže za odvodnju i navodnjavanje u funkcionalno stanje ostvarit će se do kraja 2013. godine. Funkcionalni sustavi redovito će se gospodarski i tehnički održavati.

Strateški cilj razvoja javne vodoopskrbe jest povećanje stupnja opskrbljenosti stanovništva vodom iz javnih vodoopskrbnih sustava sa sadašnjih 80% na 85 do 90% do 2023. godine, što je primjereno europskim standardima. Također je predviđeno intenziviranje aktivnosti na utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta i provedbi odgovarajućih zaštitnih mjera, zatim intenziviranje aktivnosti na unapređivanju kondicioniranja vode za piće sukladno zahtjevima Direktive o vodi za piće Europske unije, te intenziviranje aktivnosti na sanaciji gubitaka iz distribucijskih vodoopskrbnih mreža. S obzirom na problematiku vezanu uz postojeće stanje vodnocomunalnog gospodarstva, intenzivno će se raditi na njegovu okrupnjavanju, odnosno na određivanju distribucijskih/uslužnih područja kao tehnološko-ekonomski održivih cjelina.

STRATEGIJA UPRAVLJANJA VODAMA

Strateški cilj zaštite voda jest intenzivno građenje, sanacije i rekonstrukcije sustava javne odvodnje i pročišćavanja komunalnih otpadnih voda, čime će se do 2023. godine u potpunosti riješiti navedena problematika na:

- oko 70 % sustava kojima gravitira od 2.000 do 10.000 stanovnika,
- oko 77 % sustava kojima gravitira od 10.000 do 15.000 stanovnika,
- oko 100 % sustava kojima gravitira više od 15.000 stanovnika.

Time će se razina priključenosti stanovništva na sustave javne odvodnje povećati s današnjih oko 43% na ukupno oko 60%, čime će se ispuniti ključni zahtjevi Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda Europske unije. Preostali zahtjevi te direktive koji se odnose na manje sustave ispunit će se nakon 2023. godine.

Strategijom su predviđena područja posebne zaštite voda, odnosno zaštićena područja:

- područja namijenjena za zahvaćanje vode za ljudsku uporabu,
- vode (područja) namijenjene uzgoju gospodarski važnih vodenih vrsta,
- vode namijenjene rekreaciji, uključujući i područja određena za kupanje,
- „ranjiva“ područja i „osjetljiva“ područja,
- područja namijenjena zaštiti staništa i vrsta (NATURA 2000),
- strateške rezerve podzemnih voda.

Njihova ukupna površina relativno je velika i procjenjuje se na oko 47% državnoga kopnenog teritorija. Iako je postojeće stanje tih područja relativno povoljno, njihova adekvatna zaštita također zahtijeva znatna ulaganja.

Uzimajući u obzir potrebno razdoblje prilagodbe za pravnu transpoziciju i za stvaranje pretpostavki za punu provedbu ove Strategije do kraja 2008. godine, dva petnaestogodišnja investicijska ciklusa u kojem će se realizirati njezini ciljevi i otplatiti kreditne obveze završiti će do kraja 2038. godine. Ukupni troškovi provedbe Strategije za razvojne vodnogospodarske projekte procjenjuju se na oko 52,8 milijarde kuna, od čega oko 13 milijardi kuna za projekte javne vodoopskrbe, oko 20 milijardi kuna za projekte odvodnje i pročišćavanja komunalnih otpadnih voda, te oko 10,8 milijardi kuna za projekte zaštite od poplava i drugih oblika štetnoga djelovanja voda. Oko 4,5 milijardi kuna uložiti će se u razvoj navodnjavanja i također oko 4,5 milijardi kuna u izgradnju višenamjenskog kanala Dunav - Sava. Ukupni troškovi redovitih gospodarskih i tehničkih održavanja vodotoka, vodnog dobra i regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina, za što je zaduženo vodno gospodarstvo, procjenjuju se na oko 915 milijuna kuna godišnje, a ukupni troškovi obavljanja stručnih poslova procjenjuju se na oko 270 milijuna kuna godišnje. Dio potrebnih financijskih sredstava za provedbu ove Strategije dobiti će se iz sadašnjih pretprijetnih i kasnijih strukturnih i kohezijskih fondova Europske unije. Procjenjuje se da su planirana ulaganja maksimalna s obzirom na financijske mogućnosti hrvatskih građana i gospodarstva.

Strategijom je predviđeno da se u djelatnosti javne vodoopskrbe isključuje mogućnost neizravne privatizacije prava na vodni resurs. Izravna je privatizacija izričito isključena Ustavom i zakonima, koji vodu određuju kao dobro od općeg interesa. Koncesije za korištenje vodnih resursa za potrebe javne vodoopskrbe dodjeljuju se isključivo jedinicama lokalne/područne samouprave na uslužnim područjima, te se isključuje mogućnost privatizacije postojeće vodnokomunalne infrastrukture (sustavi javne vodoopskrbe, te sustavi odvodnje i pročišćavanja komunalnih otpadnih voda). Za druge oblike korištenja voda od tržišnog interesa privatnom se sektoru ne uskraćuje pravo na stjecanje koncesija. Poštujući odrednice nove europske vodne politike, Strategijom je

STRATEGIJA UPRAVLJANJA VODAMA

promovirano načelo „korisnik / onečišćivač plaća“, odnosno ekonomska cijena vode, te ekonomska cijena zaštite od poplava i drugih oblika štetnoga djelovanja voda.

Glavni partneri vodnoga gospodarstva pri realizaciji ove Strategije bit će komunalni sektor, prostorno planiranje, zaštita okoliša, zaštita prirode, poljoprivreda, šumarstvo, energetika, turizam, vodeni promet, ostalo gospodarstvo, znanost, obrazovanje i mediji. Sukladno odredbama Okvirne direktive o vodama Europske unije, očekuje se da će se u provedbu Strategije značajno uključiti i različite zainteresirane nevladine udruge.

STRATEGIJA UPRAVLJANJA VODAMA

SUMMARY

The Water Management Strategy defines the legislative, organizational, financial, technical, scientific, and IT aspects of water management activities in the present socio-economic circumstances of the accession process of the Republic of Croatia to the European Union, as well as in the future circumstances of full membership. The Strategy shall be in force as long as the assumptions on the basis of which it was adopted hold true, taking into consideration the period of legal approximation lasting until the end of 2008, and two 15-year investment cycles closing at the end of 2038.

Analyses of the current status and developmental needs show that Croatia possesses sufficient quantities of water for its own needs, and that water resources, in terms of their quality and quantity, are not a restricting factor of economic development. However, due to marked temporal and spatial unevenness of the water regime, efficient and environmentally friendly water management requires systematic investments in the development and regular maintenance of the functionality of water management systems. Analyses also show that due to partly non-repaired war damage, as well as due to a rather long period of insufficient investment in the development and regular maintenance of protective systems, the safety of the population and assets in many potentially flood-exposed areas has been significantly reduced.

The basic aim of the Strategy is the establishment of an integrated and coordinated water regime on the national territory and on each of the four river basin districts, which includes the following:

- provision of sufficient quantities of drinking water of good quality for the population,
- provision of the required quantities of water of adequate quality for various economic purposes,
- protection of people and assets against floods and other adverse effects of water, and
- achieving and preserving the good status of water in order to protect aquatic and water-dependent ecosystems.

The strategic goal of protection against floods and other adverse effects of water is to bring the flood protection system on waters of first and second rank to the level of 87-percent functionality by the end of 2023, i.e. 100-percent functionality by the end of 2038. This goal will be achieved through gradual execution of repair and reconstruction works, and through realization of developmental projects. The detailed canal network for drainage and irrigation will be brought to a functional state by the end of 2013. The functional systems will undergo regular technical and economic maintenance.

The strategic goal of the development of public water supply is to increase the percentage of population supplied with water from public water supply systems from the current 80% to 85-90% by the year 2023, which is in line with European standards. Likewise, the activities related to the establishment of sanitary water source protection zones and implementation of adequate protective measures, activities related to the improvement of drinking water conditioning in accordance with the EU Drinking Water Directive, and activities related to the repair of losses from water supply distribution networks are expected to intensify. In view of the problems related to the existing status of water utility management, intensive work will be carried out on its consolidation, i.e. on the establishment of distribution/service areas as technologically and economically sustainable units.

The strategic goal of water protection is intensive construction, repair, and reconstruction of urban wastewater sewerage and treatment systems, through which by the year 2023 the said problems will be fully resolved in:

- around 70% of the systems to which between 2,000 and 10,000 people gravitate;
- around 77% of the systems to which between 10,000 and 15,000 people gravitate, and
- around 100% of the systems to which more than 15,000 people gravitate.

In this way the percentage of population connected to public sewerage systems will increase from the current 43% to some 60%, thus meeting the key requirements of the EU Urban Wastewater Treatment Directive. The remaining requirements of the same directive related to smaller systems will be met after 2023.

The Strategy anticipates the areas of special water protection, i.e. protected areas:

- areas designated for the abstraction of water intended for human consumption,
- areas designated for the protection of economically significant aquatic species,
- bodies of water designated as recreational waters, including areas designated as bathing waters,
- “vulnerable“ areas and “sensitive“ areas,
- areas designated for the protection of habitats or species (NATURA 2000), and
- strategic reserves of groundwater.

The total area of these areas is relatively large - around 47% of the Croatian mainland. Even though the existing status of these areas is relatively favourable, their adequate protection requires significant investment.

Taking into account the necessary adjustment period for legal transposition and for the creation of assumptions for full implementation of the Strategy by the end of 2008, the two 15-year investment cycles during which its goals will be fulfilled and loans repaid will be completed by the end of 2038. The total implementation costs of this Strategy for developmental water management projects are estimated at ca. HRK 52.8 billion, around HRK 13 billion of which will go to public water supply projects, around HRK 20 billion to urban wastewater sewerage and treatment projects, and around HRK 10.8 billion to projects in the field of protection against floods and other adverse effects of water. Approximately HRK 4.5 billion will be invested in the development of irrigation, and another HRK 4.5 billion will be invested in the construction of the multifunctional Danube-Sava canal. The total costs of regular economic and technical maintenance of watercourses, water estate, and regulation and protective water works, which is the responsibility of water management, are estimated at around HRK 915 million per year, while the total costs of carrying out technical tasks are estimated at around HRK 270 million per year. One part of the funds needed for the implementation of the Strategy will be obtained from the current pre-accession and subsequent Structural and Cohesion Funds of the European Union. It is estimated that the planned investments are maximum in view of the financial potential of Croatia's citizens and its economy.

According to the Strategy, the possibility of indirect privatization of the right to a water resource is excluded in public water supply activities. Direct privatization is explicitly excluded under the Croatian Constitution and regulations, which define water as a resource of public interest. Licenses for using water resources for public water supply are issued exclusively to local/regional self-government units at service areas, and it is not possible to privatize the existing water utility infrastructure (public water supply systems, urban wastewater sewerage and treatment systems). The private sector is not denied the right to obtain licenses for other aspects of commercial water use. Following the guidelines of a new European water policy, the Strategy promotes the “user/polluter pays principle”, i.e. an economic price of water, and an economic price of protection against floods and other adverse effects of water.

The main partners of the water management sector in the implementation of this Strategy will be the following sectors: utility sector, spatial planning, environmental protection, nature protection, agriculture, forestry, power industry, tourism, water traffic, other economy, science, education and the media. Pursuant to the provisions of the EU Water Framework Directive, it is expected that various interested non-governmental organizations (NGOs) will become involved in the implementation of the Strategy.

